

מתוך הספר ילקוט גאולה ומשיח על התורה – פרשת בהעלותך

לשחוט צאן ובקר אמנם ישראל יעכבו בידינו מלאכול והם בעצמם אפשר לא בקיאים היו בשחיטה ובדיקה. א"י הע"ר גרמו "וישובו ויבכו גם בני ישראל" ועל ידי זה גרמו "ויאמרו" האומות בגלות "מי יאכילנו בשר" של ישראל כמ"ש מי יתן מבשרו לא נשבע כו', "זכרנו את הדגה" דייקא "אשר נאכל במצרים" ר"ל שם זרקו זכרים ליאור ובלעו דגים אותם והגוים באכלם את הדגים טעמו טעם בשר ישראל כן אומרים האומות עלינו בגלות בגלות המר הזה לבלוע אותנו.

אמנם כבר הבטיח לנו אבינו שבשמים על ידי נביא כי אעשה כלה בכל הגוים ואותך לא אעשה כלה כו', וז"א "חנם" ר"ל הם אומרים כך אמנם דבריהם הוא חנם, כי לא יוכלו לעשות כלה בישראל כמאמר חז"ל חצי כלים והם אינם כלים, חצי רמז על האומות כמ"ש הוי אשור שבת אפילו כו' ודוק.

אור פני משה

פי' הפסוק, ומבאר עפ"י הטעם שהקב"ה יעשה סעודה לע"ל מליתן שור הבר ובר אוזות ויין המשומר

מי יאכילנו בשר כו' זכרנו את הדגה כו'. לכאורה אינו מובן מה ענין לבשר זכרנו את הדגה.

ונבאר כי במן טעמו כל הטעמים שרצו לטעום בו רק זה המאכל שהי' ידוע להם הטעם הי' ממשכיכם במחשבה במן לטעום בה זה הטעם, אבל זה המאכל שלא טעמו עדיין לא ידעו האיך להמשיך טעמו במן, והנה טעם בשר כשר דהיינו בשחיטה ומליחה כמצוה יש לו טעם אחר מבשר בלא שחיטה ומליחה, והנה במצרים היו אוכלים בשר בלא מצוה דהיינו בלא שחיטה ומליחה, זה הטעם ידעו, אבל הטעם מבשר הנעשה כמצוה זה לא ידעו עדיין טעמו וכאן אחר מתן תורה שנצטוונו בבשר של מצות הנ"ל זה הטעם לא ידעו איך להמשיך במן כדי לטעום בו, אבל טעם דגים טעמו במן מחמת שלא נשתנה טעמן שלא הי' בה שום מצוה, וזהו שאמרו מי יאכילנו בשר כו' כדי לטעום טעמו אחר כך במן, זכרנו את הדגה עם דג אנו יכולין לטעום במן אבל טעם בשר לא כנ"ל.

וזהו שהקדוש ברוך הוא יעשה סעודה לעתיד לבא מליתן ושור הבר ובר אוזות ויין המשומר, כי באמת יאכלו בני ישראל מן? כאשר הי' בימי יציאת מצרים לכך יעשה הקב"ה סעודת הצדיקים לעתיד לבא מהדברים אלו כדי שאחר זה כשיאכלו המן יטעמו המאכלים שאכלו בסעודה, ובמי באר יטעמו כל המשקים כאשר הי' ביציאת מצרים. קדושת לוי

יא, ד-ה – והאספסוף אשר בקרבנו התאוו תאוה וישובו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים

רמז מ"ש "והאספסוף" נוט' "וה"א-ספסוף", ספסוף בגי' פר, רמז להעגל, דגים דאותיות וה"א חסרים (ו"ה משם, א' מכסא), ולעתיד יהי' הכסא והשם שלם וכו'

והאספסוף אשר בקרבנו כו'. יש לתמות מפני מה קורא בפעם הזה לערב רב אספסוף. ואפשר יש לומר נודע מה שבגלות חסרים אותיות "הוא" הוא מתנוצץ מכח ערב רב אשר עשו את העגל כבזוהר חדש ע"פ על אלה אני בוכי' ע"ש.

ואפשר זה רימזו ("והא") ר"ל מורירת הגלות אשר בו נחסרים אותיות "וה" להשם ו" אלף" למלת "כסא" כמ"ש כי יד על כס יה' כו'. הנה זה גרם "ספסוף" אשר בקרבנו, הם ערב רב כברש"י ז"ל על עשותם העגל ולרמז "ספסוף" גימ' פ"ר, ר"ל אשר עבדו את שור פר כמ"ש וימירו את כבודם בתבנית שור כו'.

ומפרש איך ומה לזה אומר "התאוו תאוה" ר"ל חזרו למקורם ולתאוותם הראשון אשר עבדו במצרים את הטלה כנודע, ועל ידי זה "וישובו ויבכו גם בני ישראל" ר"ל גם בני ישראל חטאו במקצת, עיין ר' משה אלשיך זלה"ה בפרשת תשא, ועל ידי זה גרמו בכי' לדורות בחורבן בית המקדש. והנה עד עתה פירש חטא הראשון אשר גרמו הע"ר, ועתה בא ופירש חטא שני "ויאמרו" הע"ר "מי יאכילנו בשר" עתה במדבר, והנה זה ימים רבים "זכרנו" את טעם "הדגה אשר נאכל" לעתיד "במצרים" כי כל ישעם וכל חפץ הע"ר הי' לשוב למצרים כנודע, וא"ת גם עתה מי יעכב בידך לאכול בשר הלא מקנה רב הי' להם, לזה, אומר שם במצרים רשאים לאכול בשר ודגים מפני מה, לזה אמר ("חנם) בלא מצות דייקא ואין מצווים על השחיטה ובדיקה ומליחה וניקור, וגם אין להם לירא פן יטמטם את לבם כי אין המצות נוהג בהם במצרים, משא"כ "ועתה" בהסתפח לישראל צריך להיות "נפשנו יבשה" לסגף את הנפש בצומות וכיוצא למעט באכילת בשר.

ומפרש מפני מה לזה אומר הלא "אין כל" ר"ל אי אפשר להיות צדיק הנקרא כל "בלתי אל המן" זה "הנשמה היינו מזון רוחני ג' אותיות הם ג' קוים רמז על השין ושאר אותיות הם בתיבה, "עינינו" עיני השכל וזה אי אפשר אם לא בסיגוף החומר, וז"א "מי יאכילנו בשר" ר"ל אף אם רצונינו

2 קן כאשר הי' בימי יציאת מצרים: עיין ילקוט משיח וגאולה על התורה פרשת בשלח במפתחות, ערך "פרשת הקן" עמוד 783.

1) כמ"ש כי יד על כס יה: עיין ילקוט משיח וגאולה על התורה פרשת בשלח סימן תנב, ובהסמך שם.